

TURINYS

Pratarmė ... 9

Įvadas ... 14

**I. Inteligentija ir santvarka:
prisitaikymas, oponavimas, pasipriešinimas ... 59**

„Nebe tas metas“. Apie kaitą sovietmečiu ir kartas ... 61

„Su baimės virusais kraujyje?“ Prisitaikymo formos ir slenksčiai ... 71

Susvetimėjimas su santvarka ... 72

Prisitaikymo vertinimai ... 76

Kolaboravimo prakeiksmas ... 77

Trinarė schema ir jos trūkumai ... 81

Prisitaikymo politizavimas ... 86

Grupių svarba ... 90

Prisitaikymą stiprinantys faktoriai ... 93

„Lijo lietus“. Prisitaikymo lygmenys ... 105

Socialinis prisitaikymas ... 111

Ideologinis konformizmas ... 113

Aktyvistinis prisitaikymas ... 123

Politinis konformizmas ... 127

„Bent kaip nors įspirti“. Sovietmečio opozicija (ir truputis
pasipriešinimo) ... 131

Socialinė opozicija ... 136

Institucinė opozicija ... 139

Pusiau legali veikla ... 152

Pasipriešinimas ... 157

„O jūs galvojat apie tai?“ Prisitaikymas, opozicija ir
pasipriešinimas inteligentijos gyvenime ... 161

II. Inteligentija ir visuomenė: komunikacija ir diskursai ... 175

Pokalbiai virtuvėse: inteligentija formuoja visuomenės
nuomonę ... 177

Žodis ir veiksmas. Komunikacija viešojoje erdvėje ... 216

Žodis kaip veiksmas: Ezopo kalba ... 230

Lietuviškoji Ezopo kalba iki sovietinės okupacijos ... 231

Stalininė mokykla: Ezopo kalbos mokymas sovietmečiu ... 236

Ieškant tiesos: opozicinė Ezopo kalba ... 250

Ezopinis mąstymo būdas ... 253

Rimšos ir Venckaus akistata: kovinis ir
konservacinis inteligentijos diskursai ... 257

„Priešas kartais padeda gyvent“. Bendrieji diskursų bruožai ... 257

Katalikybės svarba diskursuose ... 266

„Mūsų pasaulis dalijasi į gyvus ir negyvus“. Kaip atskirti savus nuo
svetimųjų? ... 273

„Tu žinai duonos kainą?“ Diskusijos dėl materializmo ir
miesčioniškumo ... 292

„Aš stovėjau po medžiu ir galvojau“. Nuo veiksmų prie žodžių ... 307

Išvados ir apibendrinimai ... 318

Pabaigos žodis ... 327

Santrumpos ... 329

Summary ... 330

Bibliografija ir šaltiniai ... 341

Bibliografija ... 341

Šaltiniai ... 355

Asmenvardžių rodyklė ... 367